

Proyecto Promocion di Lesamento

Tayer 6 y 7: Actividad cu buki/texto

Leeskoffer - Taakverdelend Lezen - Boekenclub y- expo

april 2015

Departemento di Enseñansa

Ehecucion: Proyecto Idioma den Enseñansa

Facilitado : Angelique Maduro
Organisado : Angelique Maduro (angelique.maduro@ea.aw)
Luga : Edificio di Codemsa, sala Jamanota
Ora : 2 or pa 4.30

<u>Contenido</u>	<u>pagina</u>
1. Leeskoffer	3
2. Taakverdelend Lezen	15
3. Boekenclub y -expo	26

Video:

<https://www.leraar24.nl/video/2517/cooperatief-leren-bij-begrijpend-lezen#tab=0>

Leeskoffer

In een leeskoffer zitten een aantal pakketten met betrekking tot boeken. Van iedere titel zijn er 5 à 6 exemplaren voor het aantal kinderen in een groep. Erbij hoort een werkblad met opdrachten en ook de benodigdheden om de opdrachten uit te kunnen voeren.

Deze benodigdheden kunnen zijn:

- Een atlas
- Een informatief boek
- Kranten, tijdschriften

Geschikt voor klas 4, 5 en 6 maar kan aangepast worden aan lagere klassen.

- De klas is in groepjes verdeeld.
- Ieder groepje kiest een titel, alle kinderen in de groep lezen het boek en de bijbehorende opdrachten worden met behulp van het pakket gemaakt/uitgevoerd.
- Wanneer een groepje klaar is met een een titel mag het een andere titel kiezen uit de leeskoffer.

Eventueel laten presenteren:

Wanneer alle groepjes alle boeken hebben gelezen, kiezen alle groepjes 1 boek (wanneer mogelijk het boek dat ze het leukste vonden of anders laten loten) dat ze presenteren aan de klas.

Een andere mogelijkheid is om de hele klas 1 boek te laten presenteren. Ieder groepje presenteert dan een ander aspect of element van het boek.

Hoe maak ik een leeskoffer?

- Het hoeft niet volgende week af te zijn!
- Samenwerking!
- Bedenk welke soort koffer je wilt samenstellen
- Selecteer boeken of teksten
- Lees alle boeken/teksten die je hebt gekozen
- Be openminded! > opdrachten???
- Zorg dat de benodigdheden beschikbaar zijn

Coöperatief leren bij begrijpend lezen (zie video)

Coöperatief leren

Coöperatief leren is een waardevolle aanvulling op klassikale activiteiten en individueel werk. Coöperatief leren is dan ook niet een geheel nieuwe manier van werken, maar een aanvulling op het didactische repertoire van de leerkracht. Door korte momenten van overleg wordt het taal-denken van leerlingen geactiveerd en blijven leerlingen betrokken. Elke leerling levert een bijdrage aan het groepsresultaat.

Begrijpend lezen

Tijdens begrijpend lezen is het lezen van informatieve teksten pas effectief als kinderen nieuwe kennis koppelen aan reeds aanwezige informatie en eigen kennisnetwerken. Middels coöperatieve werkvormen kunnen voorstellingen en kennis die al bij kinderen aanwezig is, geactiveerd worden. Dit kan al bij de start van een les, waarbij voorkennis wordt opgehaald. Begrijpend lezen onderwijs kan effectiever gemaakt worden door coöperatieve werkvormen te gebruiken tijdens de instructie.

Doordat de kinderen in groepjes werken leren zij van elkaar door uitleg te geven en met elkaar te bespreken. De kinderen leren dat er verschillende meningen zijn, durven hun mening te uiten en te beargumenteren. Bij verschil van mening kan het antwoord worden opgezocht, hierbij kunnen diverse bronnen gebruikt worden.

De opdrachten

Probeer de volgende elementen in de opdrachten te verwerken:

1. Lezen en schrijven
2. Onderzoek (zaakvakken)
3. Taal en Rekenen
4. Drama
5. Creativiteit

1. Lezen en schrijven

De kinderen kunnen bijvoorbeeld:

- een ander einde verzinnen,
- beschrijven hoe zij zich in een bepaalde situatie zouden voelen of gedragen,
- meer informatie proberen te verkrijgen mb.t. het onderwerp (informatief boek, internet).

2. Onderzoek (zaakvakken)

De kinderen kunnen bijvoorbeeld:

- een experiment uitvoeren (kennis der natuur)
- uitzoeken waar een plaats/land ligt (aardrijkskunde)
- wat er nog meer gebeurde in die periode (geschiedenis)

3. Taal en Rekenen

Denk hierbij aan het opzoeken van spreekwoorden of moeilijke woorden, ook het opzoeken van synoniemen. Maar ook het maken van rijm/gedichten komt hier aan de orde.

De kinderen kunnen berekeningen maken van tijd of afstand, hoe lang geleden speelde het verhaal zich af, wat is de duur van het boek, hoelang is het reizen naar het land in het boek, per vliegtuig, auto, te voet etc.

4. Drama

Is het hele boek na te spelen of misschien alleen een gedeelte? Spelen de kinderen zelf de rollen uit het boek na of maken ze gebruik van Kamishibai of een poppenkast? Let op intonatie, mimiek etc.

5. Creativiteit

Alle creativiteit, zoals muziek, tekenen en handvaardigheid, kan ook ten dienste staan van 'drama', de kinderen creëren een lied, tekenen een decor en/of maken attributen of poppen om het verhaal uit te beelden.

Combinatie

De meeste van deze elementen kunnen ook samen in één werkstuk worden gecombineerd, bijvoorbeeld een muurkrant. Hierop kunnen verkregen informatie, zelf geschreven stukken (verhaal, tekeningen, lied, gedicht etc.) en bevindingen van de zaakvakken, rekenen en taal op een creatieve manier worden verwerkt.

Leeshalfuurtje met leeskoffers

Wat is er mis met niveaulezen ?

Het niveaulezen (om de beurt hardop lezen) blijkt niet tot optimale resultaten te leiden. Wat loopt er mis?

- De effectieve leestijd is - door het om de beurt lezen - vaak beperkt.
- De gebruikte boekjes zijn veelal niet aantrekkelijk.
- De begeleiding beperkt zich meestal tot de leestechiek en het stellen van enkele inhoudsvraagjes.
- Het concentreren op hardop lezen hindert het leesplezier.

Wat zijn de doelen van de leeskoffers?

- Kinderen komen in contact met verschillende soorten leesboeken.
- Kinderen leren een eigen keuze maken in het aanbod van leesboeken.
- Kinderen leren praten over hun leeservaringen.
- Kinderen beleven plezier aan het lezen en zijn gemotiveerd om ook thuis te lezen.

Hoe verloopt de organisatie?

Het 3e en 4e leerjaar wordt klassendoorbekend in verschillende leesgroepjes gedeeld die door leesmoeiders begeleid worden. De groepjes worden niet verdeeld volgens Avi-niveau. Zwakke lezers worden immers op deze manier te sterk geconfronteerd met hun lage leesniveau ten opzichte van hun klasgenootjes. Hierdoor daalt hun zelfvertrouwen en verdwijnt hun leesmotivatie. Het Avi-niveau zal wel nog 3x per jaar worden afgenomen door de zorgleerkracht.

De leesmoeders kunnen een eigen inbreng doen in de leeskoffers zodat de leesactiviteit ook voor hen boeiender wordt. Er wordt met de bibliotheek samengewerkt om boeken uit te lenen om de leeskoffers aan te vullen. Ook heeft het oudercomité een budget vrijgegeven om nieuwe boeken te kopen! Elke leesbegeleider heeft een vaste koffer. Er wordt gewerkt met een doorschuifstelsel zodat elk groepje kennis kan maken met de verschillende koffers.

Welke verschillende koffers zijn er?

In één leesoffer kunnen boeken van verschillende genres zitten.

Of...

In één leesoffer kunnen boeken van hetzelfde genre zitten.

Wat zou de inhoud daarvan kunnen zijn?

- Weet-koffer: Informatieve boeken, Woordenboek, Atlas....
- Doe-koffer: Rollenspel, Spelreglement, Test, Vervolg zoeken op...
- Nadenk-koffer: Gedichtenbundels, Filosoferboeken, Dagboek...
- Voorleeskoffer: Prentenboeken, Boeken naar keuze...
- Themakoffer: Boeken rond een thema vb. liefde, Sinterklaas, muziek, ...
- Ontspannende koffer: Prenten-, Sprookjesboeken, Speurdersverhaal, Strips...

How to Encourage Higher Order Thinking

<http://www.readwritethink.org/parent-afterschool-resources/tips-howtos/encourage-higher-order-thinking-30624.html>

Why Use This Tip

A main goal of educators today is to teach students the skills they need to be critical thinkers. Instead of simply memorizing facts and ideas, children need to engage in higher levels of thinking to reach their fullest potential.

Practicing Higher Order Thinking (HOT) skills outside of school will give kids and teens the tools that they need to understand, infer, connect, categorize, synthesize, evaluate, and apply the information they know to find solutions to new and existing problems. Consider the following example to distinguish between memorization of facts and actually engaging in thoughtful ideas:

After reading a book about Martin Luther King or studying the Civil Rights era, you could choose to ask a child a simple question such as “Who is Martin Luther King, Jr.?”. When answering this question, the child can simply provide facts that s/he has memorized. Instead, to promote critical thinking skills, you might ask them “Why do you think that people view Martin Luther King, Jr. as a hero of the civil

rights era?” to elicit a more well thought-out response that requires them to apply, connect, and synthesize the information they previously learned.

What To Do

Families and out-of-school educators can play a significant role in encouraging higher order thinking with their kids and teens, even when having a casual conversation.

✍ Asking open-ended questions that don’t have one “right” answer gives children confidence to respond in creative ways without being afraid of being “wrong.”

After reading a book together, a parent might ask their child a question such as: “If you were that character, how would you have persuaded Timothy to turn himself in?” rather than something like “What was the main character’s name in the book?”

Below are more examples of questions to ask your child to spark discussion, make them think critically, and encourage higher order thinking.

When reading a book:

- “What do you think might happen next?”
- “Does this remind you of anything from your life?”
- “Can you tell me about what you read today?”
- “Why did he/she act that way?”

When visiting an unfamiliar place:

- “How is _____ similar to/different from _____?”
- “Can you explain/show me that in another way?”

When making an important decision:

- “How would you rank _____?”
- “How do you imagine _____ would look?”
- “What do you think a solution might be?”
- “Why did you decide to choose _____ over _____?”

Try asking children and teens these questions at home and in a variety of educational and non-educational settings. Rather than just having a conversation, you can also ask your child to respond to these questions in writing. Be prepared to respond to your child’s answers with even more thought-provoking questions to continue to encourage higher levels of thinking, also opening up the lines of communication between parent and child!

Voorbeelden van 'HIGHER LEVEL THINKING QUESTIONS'

Context van het verhaal

1. Welke aanwijzingen voor de context gebruikte de auteur om je over het verhaal te vertellen?
2. Wat voor invloed had het weer in het verhaal?
3. Waar en wanneer vond het verhaal plaats? Hoe weet je dat?
4. Zou je in dezelfde tijd/plaats willen leven als in het verhaal? Vertel eens?
5. Hoe zou een verandering van transportmiddelen het verhaal kunnen veranderen?
6. Welk materiaal zou je gebruiken als je de context van het verhaal zou moeten afbeelden; olieverf, waterverf, klei of iets anders? Verklaar je keuze.

Structuur van het verhaal

1. Probeer het verhaal te verbeteren door er een personage aan toe te voegen of juist weg te halen. Wie zou dat zijn? Op welke manier zou je dit verhaal verbeteren?
2. Hoe lang duurde het verhaal van begin tot het einde? Zou dit verhaal beter zijn als het in meer of minder tijd zou afspelen?
3. Waarom eindigde het verhaal op deze manier: had de hoofdpersoon geluk, een geweldig idee, vaardigheid of moest hij/zij hard werken? Wat is belangrijker in het echte leven?
4. Was je verrast door het einde? Waarom wel/niet?
5. Als de hoofdpersoon een gewond iemand op straat zou tegenkomen, zou hij/zij dan helpen? Waarom denk je dat?
6. Bedenk een ander einde voor dit verhaal dat je leuker/beter vindt.

Fantasie Verhalen

1. Zijn er tegenstrijdige krachten in het verhaal?
Zo ja, welke?

2. Welke speciale karaktereigenschappen of krachten hebben de personages die wij niet hebben?

3. Wat is je favoriete gedeelte van het verhaal? Vertel eens.

4. Heb jij je ooit als één van de personages in het verhaal gevoeld? Wanneer en waarom?

5. Als jij een personage in het verhaal zou kunnen zijn, wie zou dat zijn en waarom?

6. Wat vond je het leukst en het minst leuk in dit fantasie verhaal? Vertel eens.

7. Welke verhalen heb je wel eens gelezen die op dit verhaal lijken?

8. Leg twee verschillende manieren uit om het probleem in dit verhaal op te lossen.

9. Als je deel zou uitmaken van dit verhaal, en je had een speciale kracht, hoe zou je die gebruiken?

10. Hoe is de wereld in dit verhaal hetzelfde of anders dan onze wereld?

11. Wanneer in het verhaal had je de meeste emoties, hoe kwam dat?

12. Welk gedeelte van het verhaal is het minst geloofwaardig? Hoe zou je het geloofwaardiger kunnen maken?

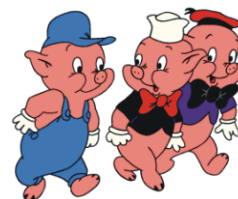
13. Als je een illustrator zou zijn, hoe zouden je tekeningen er bij dit verhaal uit zien?

14. Beschrijf hoe de auteur van dit verhaal er volgens jou uit ziet.

Personages

1. Wat deed de hoofdpersoon waardoor je hem/haar leuk of niet leuk vond?
2. Waarom is de rol van de ondersteunende personage(s) belangrijk voor het verhaal?
3. Wat zou er in het verhaal gebeuren als de hoofdpersoon iemand anders was (een man in plaats van een vrouw, van een andere planeet etc.)
4. Wie zou de hoofdpersoon kunnen vervangen? Kies iemand uit een tekenfilm.
5. Welke kleur beschrijft de hoofdpersoon? Vertel eens.
6. Hoe veranderde de hoofdpersoon van het begin naar het einde van het verhaal?
7. Wat zou de hoofdpersoon gedaan kunnen hebben in het begin om het einde van het verhaal te veranderen?
8. Hoe zou je het hoofdpersoon beschrijven aan iemand die blind is?
9. Wat kan je zeggen over de familie van de hoofdpersoon?
10. Waarom zou de hoofdpersoon jou aardig vinden of juist niet?
11. Wat zou er met de hoofdpersoon gebeuren in een vervolgverhaal?
12. Waarom zou je vrienden willen zijn met de hoofdpersoon. Of waarom niet?
13. Heb je ooit een zelfde probleem gehad zoals de hoofdpersoon?
14. Naar wie ging de hoofdpersoon voor hulp/steun. Naar wie zou hij/zij kunnen gaan?
15. Waar zou de hoofdpersoon over 20 jaar zijn?
16. Wat zou er anders aan de hoofdpersoon zijn als dit verhaal waar of niet-waar zou zijn?

De drie kleine biggetjes

1. Verklaar het karakter van het biggetje dat zijn huis liever van stro maakte dan van stenen.
2. De drie biggetjes bouwden hun huis met verschillende materialen. Wat zijn de goede en slechte eigenschappen van deze materialen?
3. Welke van de drie biggetjes lijkt het meeste op jou? Vertel eens.
4. Wie is de "wolf" in jouw leven?
5. Als de hoofdpersoon een man zou zijn in plaats van een wolf, hoe zou het verhaal veranderen?
6. Verzin een nieuw einde voor het verhaal.
7. Wat zou je kunnen doen dat de wolf nooit bij jouw huis zou willen komen?
8. Je rieten huisje is net door de wolf omver geblazen. Zou je je in het riet verstoppen, terug vechten of wegrennen? Vertel eens.
9. Verzin een verhaal waarbij de drie kleine biggetjes iets anders met hun geld deden dan materiaal kopen.
10. Zouden de biggetjes 'lang en gelukkig' kunnen blijven wonen in het stenen huis? Welke problemen zouden ze kunnen hebben?
11. Als jij je huis van stenen zou maken, wat zou je anders doen?
12. Noem drie eigenschappen van kinderen of mensen die hun huis van riet zouden bouwen.
13. Zou je liever een biggetje of de wolf willen zijn in het verhaal? Vertel eens.
14. Als jij de wolf zou zijn, hoe zou je de drie biggetjes uit het stenen huis krijgen? Beschrijf je plan.

TAAKVERDELEND LEZEN

Taakverdelend lezen is een leuke werkvorm die op diverse manieren en op uiteenlopende teksten kan worden toegepast. Het is de bedoeling dat de -niet te lange- tekst met de hele klas wordt gelezen, waarna de klas in groepen verschillende opdrachten met betrekking tot de tekst, gaan uitvoeren. De tekst kan een leuk kort verhaal zijn, maar ook een stuk tekst wat gebruikt wordt bij zaakvakken. Bedenk wel bij het uitzoeken van de tekst dat alle opdrachten uitvoerbaar moeten kunnen zijn, pas anders de opdrachten aan.

Werkwijze:

Deel een stuk tekst (een kort verhaal) uit: zorg voor voldoende exemplaren voor het aantal kinderen in de klas.

Lees het voor, laat de leerlingen individueel lezen, bespreek de tekst.

Bij het bespreken van de tekst is het belangrijk dat de kinderen de tekst begrijpen, maar niet alles hoeft besproken te worden, laat ruimte om tijdens de presentaties het één en ander uit te leggen of duidelijk te maken.

Verdeel de klas in groepen, iedere groep krijgt een opdracht:

- drama
- handvaardigheid
- mini-spreekbeurt of een mini-poster (A4 of A3)
- tekenen
- schrijven: bijvoorbeeld een ander einde voor het verhaal schrijven
- combinatie tekenen en schrijven: maak er een stripverhaal van
- poëzie/muziek

De opdrachten staan op papier, hierop staat de opdracht duidelijk beschreven. Schrijf de opdrachten aantrekkelijk en duidelijk uit voor iedere groep.

De ene groep kan ook ten behoeve van een andere groep werken, bijv:

- De handvaardigheid-groep kan maskers maken voor de drama-groep.
- De teken-groep kan tekeningen maken voor de mini spreekbeurt-groep.

Bewaar (plastificeer) de opdrachten en het verhaal zodanig zodat het vaker gebruikt kan worden. Maak er een soort draaiboek van.

Afhankelijk van de tijd die je hebt kan het taakverdelend lezen worden verdeeld over meerdere lessen. De eerste les kan dan gebruikt worden voor de voorbereiding en een volgende les voor de presentaties.

Om alle kinderen een kans te geven om de verschillende opdrachten uit te voeren, is het beste om taakverdelend lezen een aantal keer per jaar te herhalen met verschillende verhalen, zodat de groepen gerouleerd kunnen worden.

De opdrachten kunnen ook klassikaal worden uitgevoerd tijdens taal, handvaardigheid, tekenen, muziek etc., bijvoorbeeld met jongere kinderen.

Alle groepen krijgen middelen om hun opdracht uit te kunnen voeren, bijvoorbeeld:

Drama : papier, kleding, attributen, etc.

Handvaardigheid : papier, lijm, schaar, verf, etc.

Mini spreekbeurt : papier, boeken, kleurpotloden, etc.

Tekenen : papier, kleurpotloden, stiften, etc.

Poëzie : papier, info -hoe maak ik een gedicht-, etc.

Muziek : papier, muziekinstrumenten, info -hoe maak ik een lied-,
etc.

❖ Bekijk dus goed van tevoren wat de groepen nodig zouden kunnen hebben.

- Wat kunnen de kinderen of jij zelf mee brengen?
- Wat kunnen de kinderen maken?

Let op: veiligheid op de eerste plaats! Maar als het niet anders kan (schaar, nietmachine etc.) attendeer de leerlingen dan wel op het gevaar!

DRAMA GROEP

Opdracht: maak een toneelstukje van het verhaal.

Tips:

- wie speelt wie > verdeel de rollen
- denk ook aan een ‘verteller’ die tussendoor stukjes van het verhaal aan het publiek vertelt.
- wat wordt er gezegd, door wie?
- verzin zelf rollen erbij (als er niet genoeg zijn in het verhaal)
- wat heb je nodig: zorg voor de spullen > vraag de HV-groep

Bedenk dat een ‘rol’ niet altijd een mens hoeft te zijn. Iemand kan ook een boom spelen of de wind.

GEDICHT/LIEDJES-GROEP

Opdracht: maak een gedicht of een liedje dat over iets uit het verhaal gaat.

Tips:

- bedenk waar je gedicht/lied over zal gaan
- schrijf het onderwerp van jullie gedicht/lied op
- maak een lijstje van een aantal woorden dat daarmee te maken hebben
- maak een lijstje van woorden die rijmen op het onderwerp
- maak een lijstje van woorden die rijmen op de woorden die ermee te maken hebben
- probeer nu zinnen te maken met de woorden die je hebt gevonden

Let op: een rijmpje rijmt,

 een gedicht mag rijmen maar het hoeft niet!

 (er kan rijm in voorkomen)

 een lied is eigenlijk een rijmpje/gedicht met een melodie

> het gedicht/liedje moet minstens 5 zinnen hebben, maar niet meer dan 10 zinnen.

GEDICHT-GROEP

Opdracht: maak een gedicht dat over iets uit het verhaal gaat.

Tips:

- bedenk waar je gedicht over zal gaan
- schrijf het onderwerp van jullie gedicht op
- maak een lijstje van een aantal woorden dat daarmee te maken hebben
- maak een lijstje van woorden die rijmen op het onderwerp
- maak een lijstje van woorden die rijmen op de woorden die ermee te maken hebben
- probeer nu zinnen te maken met de woorden die je hebt gevonden

Let op: een rijmpje rijmt,
 een gedicht mag rijmen maar het hoeft niet!
 (er kan rijm in voorkomen)

> het gedicht moet minstens 5 zinnen hebben, maar niet meer dan 10 zinnen.

LIEDJES-GROEP

Opdracht: maak een liedje dat over het verhaal gaat.

Tips:

- is er een liedje dat al bestaat? Je kunt dat dan anders zingen; verander de woorden of de melodie
 - bedenk waar je liedje over zal gaan
 - schrijf het onderwerp van jullie lied op
 - maak een lijstje van woorden die daarmee te maken hebben
 - maak een lijstje van woorden die rijmen op het onderwerp
 - maak een lijstje van woorden die rijmen op de woorden die ermee te maken hebben
 - probeer nu zinnen te maken met de woorden die je hebt gevonden
 - zet je liedje in elkaar / verzin een melodie
- het liedje moet minstens 5 zinnen hebben, maar niet meer dan 10 zinnen.

HANDVAARDIGHEID-GROEP

Opdracht: maak dingen die de DRAMA-GROEP kan gebruiken in hun toneelstukje.

Tips:

- vraag eerst aan de DRAMA-GROEP wat ze nodig hebben, bijv. maskers, toverstafjes of hoeden
- maak dingen die snel klaar zijn
- probeer dingen te maken zonder lijm (duurt misschien te lang voordat het droog is)
- gebruik zoveel mogelijk recycle materiaal

Wanneer de DRAMA-GROEP niets nodig heeft of je hebt nog tijd over, dan kunnen jullie iets moois maken wat met het verhaal te maken heeft.

MINI SPREEKBEURT-GROEP

Opdracht:

1. zoek de moeilijke woorden uit de tekst op en zoek ze op in het woordenboek, schrijf dit op een blaadje.
2. zoek naar dingen die je kunt onderzoeken (bijv. dingen die je niet kent of waar je meer over wilt weten)

Tips bij opdracht 2:

- verdeel de taken onder de groepsleden
 - zoek bijv. naar verschillen
 - zoek in de boeken
 - maak een soort verslag / mini-spreekbeurt
 - gebruik het bord of maak een poster
 - wie vertelt wat, wat wordt er verteld?
- Werk samen met de TEKEN GROEP, zij kunnen een mooie tekening (of meerdere) maken voor bij jullie presentatie. Vertel ze wat jullie nodig hebben of laat ze een plaatje uit een boek natekenen.

TEKEN-GROEP

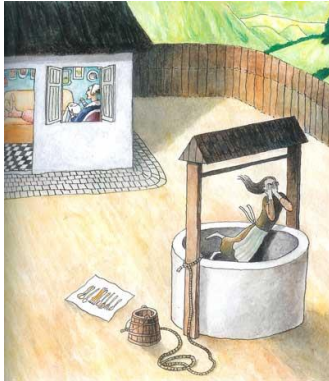
Opdracht: teken dingen die de MINI SPREEKBEURT-GROEP kan gebruiken in hun presentatie.

Tips:

- jullie mogen ieder apart een tekening maken (ligt er een beetje aan wat de MINI SPREEKBEURT-GROEP nodig heeft), het mag ook een grote (groeps-) tekening zijn
- jullie mogen een ontwerp (kladtekening) maken op papier dat je later op het bord tekent
- teken groot en met duidelijke lijnen, zodat iedereen het goed kan zien
- je hebt maar 30 min. de tijd, houd daar rekening mee!

Vrouw Holle

Lang geleden was er een oude chagrijnige vrouw, ze had twee dochters. Haar eigen dochter was lui, maar zij was haar lieveling. De andere dochter werkte hard, ze was heel ijverig. Toch hield de oude vrouw niet van haar. Ze liet het meisje al het werk in huis doen, zodat zij en haar luie dochter niks hoefden te doen.

Op een dag zat het ijverige meisje bij de waterput te spinnen. Van het vele spinnen was de spoel helemaal bloederig geworden. Toen ze de spoel wilde wassen in het water van de put, viel de spoel uit haar handen en zonk naar de bodem van de put.

Huilend vertelde ze haar stiefmoeder wat er was gebeurd 'Ik... ik... ik heb de spoel in de waterput laten vallen', snikte de geadopteerde dochter. 'WAT!!!!!!', riep de moeder uit 'Ga hem halen, NU!' En uit angst voor haar moeder sprong ze de put in om de spoel te halen.

Ineens was ze in een mooie zomerse weide met duizenden prachtige bloemetjes. 'Waar ben ik nu terecht gekomen?' vroeg ze zich verbaasd af. Toen ze een eindje gelopen had, kwam ze langs een oven waar een brood in lag. 'Haal me er toch uit', riep het brood, 'Ik ben allang bruin en gaar!' En het meisje haalde het brood uit de oven.

Ze liep weer verder, toen ze langs een appelboom kwam sprak deze ineens tegen haar. 'Lief meisje, schud mij toch, de vele appels aan mijn takken zijn allemaal rijp. Mijn takken doen zo'n pijn, het is zo zwaar. Schud me toch!'

Het meisje begon te schudden aan de boom, totdat alle appels eruit waren. Ze stapelde de appels op een grote berg naast de boom en liep toen verder.

Niet veel later zag ze een huisje. In de deur stond een vrouw. Toen sprak de oude vrouw: 'Meisje, blijf asjeblieft bij me, ik ben vrouw Holle. Je hoeft alleen maar mijn bed op te schudden, zodat de veren in het rond vliegen en het ergens in de wereld sneeuwt.'

Toen het meisje de lieve zachte stem hoorde van de oude vrouw besloot ze te blijven. En elke dag schudde ze het bed van vrouw Holle met zo'n toewijding op dat het op aarde veel vaker sneeuwde dan anders.

Toen ze een tijdje bij de oude vrouw had gewoond, zei ze op een dag: 'Ik leef hier heel fijn en een stuk beter dan thuis, maar ik ben toch niet gelukkig. Ik heb heimwee naar mijn oude huis.'

Vrouw Holle zei: 'Kind, je hebt me zo goed geholpen al die tijd. Ik zal je zelf naar huis brengen.' Na een poosje kwamen ze bij een grote poort. Het meisje ging eronder staan en er viel een regen van goud over haar heen. 'Dat krijg je, omdat je zo ijverig en lief bent geweest voor mij!' zei vrouw Holle. En ze gaf haar ook de spoel terug, die ze toen verloren had in de put.

Ineens was ze weer in de gewone wereld. Eenmaal thuis waren haar stiefmoeder en stiefzus erg blij haar weer te zien nu ze helemaal met goud bedekt was. Het meisje vertelde waar ze geweest was. Natuurlijk wilde de stiefmoeder hetzelfde voor haar eigen dochter en ze zei haar dochter om in de put te springen.

De dochter kwam in dezelfde mooie wei terecht waar haar stiefzuster ook was geweest. Toen ze bij de oven kwam, schreeuwde het brood om eruit gehaald te worden. Maar de dochter keek naar de vieze oven en zei: 'Denk je dat ik zin heb mijn handen te branden?' En toen kwam ze bij de appelboom die riep: 'schud mij, schud mij toch'. Maar ze zei: 'Ik lust jouw zure appels helemaal niet, dus waarom zou ik je helpen' en ze liep verder.

Aangekomen bij het huisje van de oude vrouw Holle ging ze ook bij haar wonen. De eerste dag schudde ze heel ijverig het bed op. Maar dat wel al snel minder. Vrouw Holle had daar helemaal geen zin in en zei dat ze weg moest gaan. De luie meid vond het prima. Ze dacht dat ze nu dan ook wel de regen van goud zou krijgen als ze onder de poort door zou lopen.

Maar er kwam geen regen van goud. In plaats daarvan was het een vieze regen van teer. 'Omdat je zo lui was en niks hebt gedaan toen je hier was', zei vrouw Holle. Toen het meisje helemaal onder de teer thuiskwam was haar moeder natuurlijk heel erg boos en teleurgesteld. En al ging ze drie keer per dag in bad, de teer ging er nooit meer van af.

BOEKENEXPO en zo...

Vaak is het niet helemaal duidelijk wat er met een term bedoeld wordt en de termen worden soms ook door elkaar gebruikt. Daarom staat hieronder beschreven wat er onder de termen wordt verstaan, zoals ze in deze reader gebruikt zijn.

BOEKBESPREKING

Plek waarin leesbevorderingsactiviteiten zoals een boekintrodactie door de leerkracht of door de kinderen, voorlezen, het bespreken van boeken of een gezamenlijke verwerking plaats vinden.

BOEKENCLUB

Een groepje kinderen lezen hetzelfde boek en bespreken dit met elkaar.

BOEKENEXPO

Verschillende boeken worden tentoongesteld aan een publiek. Dit kan een grootte of kleine tentoonstelling zijn, voor de klas of voor de hele school.

BOEKPRESENTATIES

Eén of meerdere leerlingen presenteren een boek aan de klas. Ze laten het boek zien en vertellen erover.

! Natuurlijk kunnen ideeën en materialen die gebruikt worden voor de boekenexpo ook gebruikt worden voor een boekpresentatie en visa versa.

BOEKBESPREKING

<http://www.slo.nl/primair/leergebieden/ned/taalsite/lexicon/00042/>

Doel van de boekbespreking:

- Andere kinderen interesseren voor het gekozen boek.
- Eén of meerdere (nieuwe) boeken presenteren.
- Kinderen raken met elkaar in gesprek over boeken.

In een boekenkring kan de leerkracht een boek introduceren. Hij presenteert het boek op een standaard of een tafeltje, eventueel met bij het boek behorende voorwerpen (zie leesomgeving). Hij zorgt voor een pakkende introductie. Hij kiest gedeeltes uit het boek om voor te lezen (fragmentarisch voorlezen). Dat moeten gedeeltes zijn waardoor de leerlingen uitgenodigd worden om verder te lezen. Hij vertelt iets over het boek. Hij denkt van tevoren na over de leesbarrières die het boek zou kunnen bevatten.

Ook kinderen kunnen een boek presenteren in de boekenkring. Dan is het handig om een duidelijke structuur af te spreken waar die presentatie aan zou moeten voldoen. Zie ook: boekpresentatie.

In een boekenkring kunnen ook kleinere boekpromotieactiviteiten worden uitgevoerd. Kinderen (of beurtelings een groepje kinderen) nemen hun lievelingsboek mee en vertellen er iets over. De leerlingen beelden zich in welke persoon uit een boek ze het liefst zouden willen zijn. Daarover wordt gepraat. Er kan gepraat worden over genres en voorkeuren voor speciale genres. Er kan een genre centraal worden gesteld. Leerlingen spreken over hun ervaringen met dat genre. Er kan een film naar een boek centraal worden gesteld enz. enz.

* Zie voor lessuggesties rond leesbevordering het boek 'Aan de slag met kinderboeken'.

Voor gesprekken voeren over boeken in de boekenkring kan gebruik worden gemaakt van de ideeën van *Aidan Chambers* over hoe je met kinderen over boeken kunt praten (zie de bijlage verderop in deze reader).

De leerkracht kan een boek onder de aandacht brengen dat een prijs heeft gekregen. Vervolgens kan daarover worden doorgepraat. De leerkracht presenteert een boek, vraagt wie het wil lezen en komt er een paar leeskringen later op terug om leeservaringen uit te wisselen. De leerkracht vraagt wie er een antwoord wil zoeken op een informatieve vraag: Waarom...? Hoe....?

In een volgende boekenkring vertellen de kinderen het antwoord en de zoekweg. Een zwakke lezer uit groep 6 of 7 promoot een boekje voor beginnende lezers in groep 3 of 4. Een ouder vertelt samen met haar kind over hun favoriete leesboek en leest er ook uit voor.

In groep 7 en 8 vertellen ouder en kind over leeservaringen n.a.v. een boek dat ze allebei gelezen hebben.

- Klassikaal: laat de kinderen eventueel in een kring zitten en geef er een aantal een beurt om over het boek te vertellen dat ze aan het lezen zijn of net hebben uitgelezen.
- In groepjes: een kleine groep (niet meer dan 4 leerlingen) lezen hetzelfde boek, wanneer ze daar mee klaar zijn wordt het boek (samen met de leerkracht) besproken, laat ze eventueel (samen) een boekverslag schrijven.
- De groepjes die een zelfde boek hebben gelezen kunnen het boek ook klassikaal bespreken, in een kring, iedere groep komt dan aan bod om over hun boek te praten (of hun boek te promoten!).

BOEKENCLUB

Een groepje kinderen lezen hetzelfde boek en bespreken dit met elkaar.

Natuurlijk wordt het verhaal besproken, maar ook de schrijfwijze en de auteur.

Eventueel kunnen leerlingen een boekverslag maken waar ze houvast aan hebben tijdens de bespreking met hun groep.

Het gaat hier om individuele inzichten en meningen, de leerlingen hoeven het dus niet met elkaar eens te zijn: 'Agree to disagree'.

Leescarrousel

Kinderen nemen een door hen gelezen boek mee en worden ingedeeld in groepjes van vier. Ze vertellen in het kort iets over hun boek. Hiervoor wordt van tevoren een structuur afgesproken, bijvoorbeeld:

WIE: Over wie gaat het boek.

WAAR/WANNEER: Waar en wanneer speelt het verhaal zich af.

WAT: Zeg in een zin wat er in het boek gebeurt.

Wat vond je het mooist/droevigst/spannendst in het boek?

Het is mogelijk om de groepjes steeds anders samen te stellen. Een kind vertelt dan vaker dan een keer over zijn boek, maar wel elke keer aan een ander publiek.

Aan het eind van de leescarrousel wordt nagepraat. Kinderen mogen vertellen welk boek ze zouden willen gaan lezen.

BOEKENEXPO

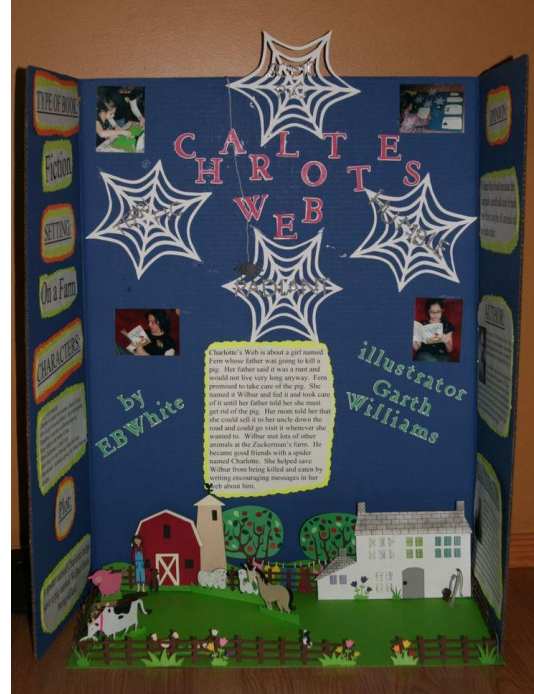
(google Book of Reading Fair)

Maak een (reclame) poster van het boek.

Deze punten komen aan bod op de poster:

Titel	Tilulo
Auteur	Autor
Hoofdperso(o)n(en)	Personahe(nan)
Vertaald door	Traduci pa
Gepubliceerd door	Publica pa
(Eerste editie in ...)	(Prome edicion na Papiamento)
Tijd en plaatsbepaling	Tempo y espacio
Samenvatting	Resumen
Probleem (conflict)	Conflicto
Oplossing	Resolucion
Doel van de schrijver	Meta di e autor
Sfeer van het verhaal	Ambiente di e storia

Leerlingen of de leerkracht kunnen deze posters ook maken om een nieuw boek (of meerdere boeken) te introduceren.

Een 'Book Fair' of 'Reading Fair' kan in de klas gepresenteerd worden maar ook op schoolniveau, Alle klassen presenteren dan aan elkaar(en aan de ouders).

Eventueel wordt er onderscheid gemaakt tussen de lagere en hogere klassen, maar de creativiteit zal iedereen aanspreken.

BOEKPRESENTATIES

Deze vormen van boekpresentaties zijn eigenlijk boekpromoties, het maakt andere leerlingen nieuwsgierig naar het gepresenteerde boek:

'Dat boek wil ik ook lezen!'

BOEKEN T.V.

Zet een kartonnen televisie op een tafel, het kind die de boekpresentatie geeft zit erachter.

Een t.v.kijker zet de t.v. aan met de afstandsbediening en de presentator begint met het aanbieden van het boek.

Houd er rekening mee dat alle kijkers de presentator goed kunnen zien!

RECLAME

Een boekenpresentatie wordt boekenreclame wanneer de presentatie in de vorm wordt gegoten van een 'televisiespot'.

Het boek wordt zodanig aangeboden dat het op een reclamespot lijkt.

'Hé, hebben jullie al van dit boek gehoord, het is het allerlaatste boek van ..., het gaat over ... koop het nu, het kost maar f 10,-- etc. etc.

Neem het boekenthema als uitgangspunt

- Is het een spannend boek, speel het verhaal na, het wordt dan net een film.
- Is het een informatief boek, maak een informatief programma.

WIST JE DAT

Enkele leerlingen kunnen één of meerdere interessante feiten dat ze in een boek hebben gevonden, vertellen. 'Wist je dat...?'

BOEK SHIRT

Dit is ook een leuke manier om je boek te presenteren: ontwerp een T-shirt om je boek te representeren, vertel over het boek, lees een stukje voor zonder het einde te verklappen natuurlijk!

Andere tips zijn:

- ✓ Neem voorwerpen mee die in het boek voorkomen
- ✓ Verkleed je als iemand uit het boek
- ✓ Speel een leuke of spannende gebeurtenis uit het boek na
- ✓ Maak een kijkdoos van het boek

Boeken, praten over...

<http://www.slo.nl/primair/leergebieden/ned/taalsite/lexicon/00782/>

Aidan Chambers heeft veel gepubliceerd over het praten over boeken met kinderen, als leesbevorderende activiteit.

Aidan Chambers vindt leesbeleving erg belangrijk. Hij probeert door het stellen van vragen kinderen te laten praten over hun beleving tijdens het lezen. Als kinderen hun ervaringen kunnen uitwisselen, zullen ze ernaar verlangen om weer nieuwe boeken te lezen, zodat ze hun leeservaring kunnen uitbouwen. De leerkracht heeft daarbij een belangrijke rol. Hij moet boeken aantrekkelijk presenteren, zorgen dat ze beschikbaar zijn en vooral moet hij zijn leerlingen motiveren om te lezen.

Chambers onderscheidt een aantal fasen in zijn gesprekken (de volgende tekst is geciteerd uit het artikel 'Boekenkring'):

1. Eerste indruk en waardering (basisvragen)

Wat voor idee kreeg je toen je het boek voor het eerst zag? Wat vond je mooi, goed? Wat vond je niet mooi, niet leuk? Wat begreep je niet goed? Waaraan deed dit verhaal je denken?

2. Praten over de inhoud van het verhaal (speciale vragen)

Kun je de korte inhoud vertellen? Welke personages spelen er een rol? (Wie?) Wie boeide jou het meeste? Wie vertelt het verhaal? Waar speelt het verhaal zich af en wanneer? (Waar en wanneer?) Welke zijn de belangrijkste gebeurtenissen? (Wat?)

3. Praten over de vormkenmerken van het verhaal (algemene vragen)

Genre: Ken je andere boeken die tot dit genre behoren?

Taalgebruik: Wat valt op aan het taalgebruik?

Belevingswereld: Zijn er gebeurtenissen in het boek die jij ook hebt meegemaakt? Of zou willen meemaken?

Verhaallagen: Heeft het boek verschillende verhaallijnen?

Waardering: Aan wie zou je het boek aanraden? Waarom?

Bijgaand een overzicht van de vragen die Aidan Chambers voorstelt:

Basisvragen

- Wat vond je leuk, mooi of goed aan dit boek?
- Wat vond je niet leuk?
- Wat was er moeilijk of onduidelijk?
- Zag je bepaalde patronen of verbanden?

Algemene vragen

- Toen je het boek voor het eerst zag en je nog niets gelezen had, wat dacht je toen dat het voor boek was?
- Ken je andere boeken die hierop lijken?
- Had je dit boek al eens gelezen? Zo ja, was het deze keer anders?
- Zijn je woorden opgevallen of zinnen die je mooi vond? Of lelijk?
- Als de schrijver je zou vragen wat er anders of beter zou kunnen, wat zou je dan zeggen?
- Was er iets in dit boek dat je zelf wel eens hebt meegemaakt?
- Zag je, tijdens het lezen, het verhaal voor je ogen gebeuren?
- Hoeveel verschillende verhalen zitten er in dit verhaal?
- Is dit een boek om vlug te lezen of juist langzaam?
- Was je verbaasd over wat iemand over het boek zei?
- Weet iemand iets van de schrijver? Waarom het verhaal is geschreven?
- Wanneer en waar?
- Wie zou dat willen weten?

Speciale vragen

- Hoe lang duurt het verhaal?
- Zijn er dingen die lang duren, maar in een paar woorden worden verteld?
- Zijn er dingen die heel vlug voorbij zijn, maar uitgebreid beschreven worden?
- Waar speelt het verhaal?
- Welk verhaalfiguur boeide je het meest?
- Was er iemand over wie niets werd gezegd, maar die toch belangrijk was?
- Wie vertelde het verhaal? Weten we dat? En hoe weten we dat?
- Is het verhaal verteld in de eerste persoon (en zo ja, wie is dat)? Of in de derde persoon? Komt die persoon in het verhaal voor of staat hij er buiten?
- Als je een toeschouwer zou zijn, door wiens ogen heb je het verhaal dan gevolgd? Keek je vanuit één verhaalfiguur of vanuit verschillende?
- Werd ergens duidelijk wat de figuren dachten of voelden? Of werd het verhaal van buiten verteld, werden de karakters gevolgd zonder dat je te weten komt wat zij denken of voelen?

(Vertel eens, pagina 110-115)

Een leesserie waarbij gebruik gemaakt wordt van de ideeën van Aidan Chambers is Villa Alfabet (Uitgeverij Mareta), een serie voor vlotte lezers. Bij de boeken horen verwerkingsbladen. Ook in het project Het Verhalenkasteel wordt gebruik gemaakt van de ideeën van Chambers.

In een artikel over het verhalenkasteel in JSW sept. 2005 wordt weergegeven wat Chambers bedoelt met een open gesprek:

In tegenstelling tot andere lessen zijn in de gesprekken over verhalen alle antwoorden goed. Dat is voor veel kinderen nieuw, want vaak is het in de klas zo dat de juf allang het antwoord weet en er maar één goed is.

- ↳ Luister naar wat kinderen eigenlijk zeggen en vraag door. Zeker als het antwoord alleen maar 'ja' of 'nee' is. (Wat bedoel je daarmee? Gef eens een voorbeeld? Vertel eens verder?)
- ↳ Laat kinderen elkaar aanvullen en elkaar helpen met het vinden van (verschillende) antwoorden.
- ↳ Wees niet bang om het gesprek een heel eigen wending te laten nemen.
- ↳ Wees ook niet bang voor stilte. Moedig denkpauses zelfs aan. Sommigen kinderen willen zo graag 'de beurt' dat ze bijna geen tijd nemen om na te denken.
- ↳ Praat ook niet te lang door, probeer te stoppen op het hoogtepunt.
- ↳ Probeer het woord 'waarom' te vermijden. Voor kinderen is dat meestal een te 'grote' vraag. Vraag liever: 'Hoe weet je dat?' of 'Geef eens een voorbeeld'.
- ↳ Soms helpt het om het verhaal er weer even bij te pakken en een fragment of zin nog eens te lezen, dan kan een kind vaak wel uitleggen wat hij bedoelt.

Paul Filipiak en Jos Walta geven in een artikel (JSW, 2007) weer wat onder het begrip *Leesactie* wordt verstaan. Leesactie bestaat uit een aantal werkvormen dat er op gericht is om begrip en beleving van een verhaal(fragment) te verdiepen. 'kinderen gaan op speelse manieren lezen en leerlingen. Leerlingen worden bij teksten en boeken uitgenodigd om gezamenlijk te fantaseren en zich te verplaatsen in verhaalfiguren. De sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling krijgen daarbij veel aandacht' (citaat p.29)